

Kritika ▼ Tema Razgovor O(ko) književnosti Iz radionice Multimedija Programi ▼

Pretraži web

Kalendar

Skandali, hajke i polemike na mrežama

Seksisti na friend listi

Što nam je fejsbukizacija književnih rasprava u zbroju donijela? S jedne strane, sve one odavno poznate negativne efekte na kojima društvene mreže ubiru profite: polarizaciju stavova, zatočenost u „eho-dvoranama“, višak emocionalnih investicija i frustracije koje sve to skupa prate. S druge strane, barem se o seksizmu na književnoj sceni danas govori u bitno drukčijim kategorijama nego prije samo desetak godina

Kalendar (https://kritika-hdp.hr/kalendar/)

studeni 2025

PET

14

22. listopada - 16. studenoga

Interliber 2025.

PET

14

22. listopada - 15. prosinca

Javni poziv za rezidencijalni program Udruga Kurs u Splitu za 2026. godinu (Rok: 15.12.2025.)

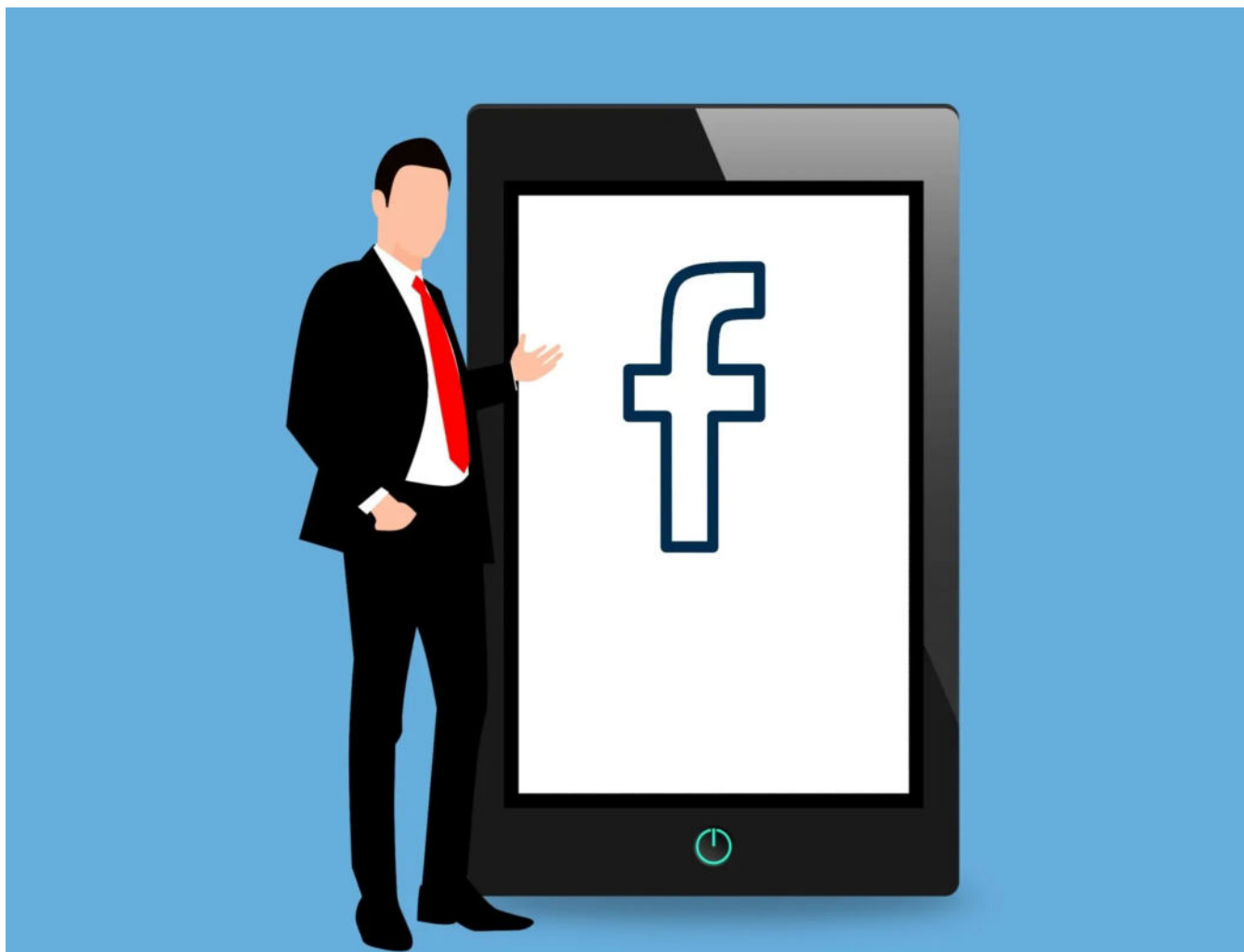
PET

14

6. studenoga - 17. studenoga

Boris Postnikov
 (https://kritika-hdp.hr/autor/boris-postnikov/) (https://kritika-hdp.hr/autor/boris-postnikov/)
 24. listopada 2025.

(Mohamed Hassan)

**Finalisti Nagrade Janko Polić
Kamov 2025.**

PET

28

28. studenoga - 7. prosinca

31. Sa(n)jam knjige u Istri

h,d,p,

hrvatsko društvo pisaca
croatian writers society

(https://hrvatskodrustvopisaca.hr/)

Izdvojeno

TEMA

**Očitovanje Hrvatskog društva
pisaca o genocidu u Gazi**
 (https://kritika-hdp.hr/ocitovanje-hrvatskog-drustva-pisaca-o-genocidu-u-gazi/)

Redakcija

Primijetile ste do sada, naravno, da se pričajući o društvenim mrežama zapravo čitavo vrijeme vrtimo oko Facebooka: hrvatska književna scena je zapela na Zuckerbergovoj platformi i tu pomoći, čini se, nema. Muskov X je manje-više neistražen teren, o TikToku da ne govorimo

Nakon što je **Miljenka Jergovića** dočekaao prijeteći grafit na fasadi njegove zgrade, neki dan je slična poruka osvanula i na adresi **Jurice Pavičića**. Javnost se, kako se to popularno kaže, podijelila: s jedne smo strane sada mi kojima su anonimne prijetnje novinarima i piscima naprosto odvratne, a s druge strane oni koji likuju i Vlada Republike Hrvatske. Izvršna vlast naime o poruci Pavičiću spokojno šuti, što možda i nije tako loše s obzirom na to da je krivnju za onu upućenu Jergoviću manje-više svalila na samog pisca. Atmosfera zastrašivanja koju vlast očito odobrava nije ugodna, pa možda nije ni pravi trenutak da se bavimo sporednim detaljima ova dva slučaja. A ipak, teško je ne primijetiti kako su se točno dvije priče zakotrljale u medijima.

Medijski obrat

Sva je naime prilika da ste za grafite doznali s portala ili iz novina, ali tamo se oni ne bi pojavili da nije bilo Facebooka. Jergović je fotografiju prijetnje s popratnim tekstom objavio na vlastitoj stranici (<https://www.facebook.com/profile.php?id=100044547904548>), koju prati 100-ak hiljada čitaoca; vijest o prijetnji Pavičiću donijela je na svom profilu inicijalno njegova supruga. Tek tada su uslijedili novinarski izvještaji, kolumne i komentari. Detalj je, kažemo, sporedan, ali govori dosta toga o logici medijskog polja. Prije 10-ak i više godina, društvene mreže su uvelike služile

KRITIKA

PROZA

Čovjek koji nije mogao šutjeti
(<https://kritika-hdp.hr/covjek-koji-nije-mogao-sutjeti/>)

Jagna Pogačnik

TEMA

Sedam veličanstvenih
(<https://kritika-hdp.hr/sedam-velicanstvenih/>)

Redakcija

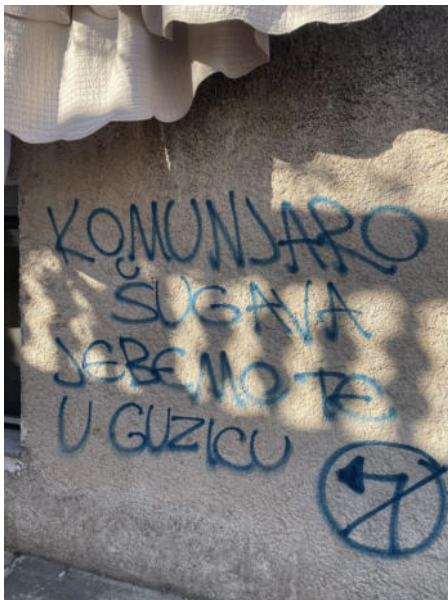
O(KO) KNJIŽEVNOSTI

Domaći stranci: filozofija migracije (<https://kritika-hdp.hr/domaci-stranci-filozofija-migracije/>)

Donatella Di Cesare

KRITIKA

POEZIJA

Grafit ispred Pavičićevog stana (Foto: Facebook)

tome da po njima šeramo, hvalimo i kritiziramo tekstove iz „tradicionalnih“ medija: danas, informacije kolaju suprotnim smjerom pa profesionalni novinari opsesivno više na mrežama ne bi li ondje pronašli sadržaj vrijedan budućih klikova. Iza ovog obrata stoje tektonske promjene u političkoj ekonomiji medija: duga pripovijest o tome kako su društvene mreže otele publiku i prihode od oglašavanja „starim“ medijima, kako je novinarstvo u novim okolnostima erodiralo, kako se nije samo smanjio broj novinara, nego se i njihov posao sve više svodi na formulu *copy + paste* = vijest...

Na književnoj sceni taj se zaokret očituje dobrim dijelom u tome što velike javne polemike, taj neizbježni i široj publici najzabavniji dio književnog života, sve češće nastaju na mrežama pa se tek onda sele u kulturne rubrike i specijalizirane emisije. Što se pritom s njima događa, kako se mijenja logika funkcioniranja književne javnosti? Odgovore možemo potražiti kroz nekoliko poznatijih primjera literarnih skandala i fajtova iz posljednjih godina.

Stvarni život revolucionarke (<https://kritika-hdp.hr/stvarni-zivot-revolucionarke/>)

Ana Fazekaš

Programi

(<https://kritika-hdp.hr/tag/ekoknjizevnost/>)

Ekoknjiževnost (<https://kritika-hdp.hr/tag/ekoknjizevnost/>)

(<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevnost-i-tehnologija/>)

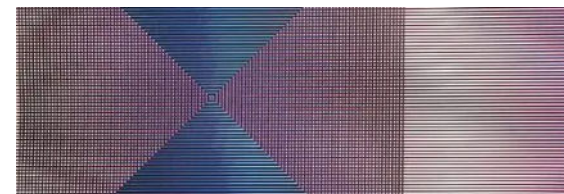
Književnost i tehnologija (<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevnost-i-tehnologija/>)

Prije 10-ak i više godina, društvene mreže su uvelike služile tome da po njima šeramo, hvalimo i kritiziramo tekstove iz „tradicionalnih“ medija: danas, informacije kolaju suprotnim smjerom pa profesionalni novinari opsesivno više na mrežama ne bi li ondje pronašli sadržaj vrijedan budućih klikova

Sperma u fildžanu

Petnaestog oktobra 2017. godine glumica **Alyssa Milano** objavila je *tweet* – opet smo na mrežama, naravno – koji će promijeniti sve. Dobro, ne baš sve. Ustvari, čak ni mnogo toga. Ali nakon što se #MeToo kampanja zakotrljala, barem je u nekim krugovima postalo neprihvatljivo ponašati se onako kako su muškarci uglavnom navikli. Desnica, pojačana za ovu priliku brojnim liberalima, digla je ubrzo paniku pred nastupajućim terorom političke korektnosti, *woke* ideologije i kulture otkazivanja, a mi ostali smo počeli učiti šta smo sve i kako dosad radili ne razmišljajući pritom o zalihama implicitnih privilegija koje nas dijele od naših kolegica.

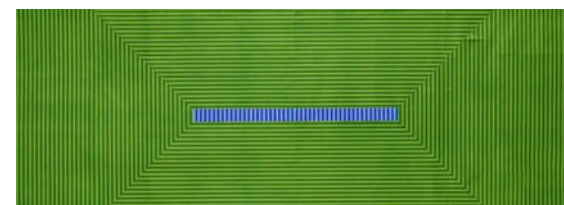
Nije prošlo dugo, a prva lekcija je savladana i na regionalnoj književnoj sceni. Slučaj će ostati upamćen po bizarnoj poetskoj slici sperme u fildžanu, ali vrijedi ga rekonstruirati nešto detaljnije jer je unaprijed, skoro kao u udžbeniku naratologije, zacrtao glavninu epizoda kroz koje će se kasnije razvijati slični slučajevi.

(<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevnost&vizualne-umjetnosti/>)

Književnost & vizualne umjetnosti (<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevnost&vizualne-umjetnosti/>)

(<https://kritika-hdp.hr/tag/osobna-biblioteka/>)

Osobna biblioteka (<https://kritika-hdp.hr/tag/osobna-biblioteka/>)

(<https://kritika-hdp.hr/tag/svaki-rat-je-drukci-je-svaki-rat-je-isti/>)

Prolog: Ugledni Muški Autor – ovom prilikom sarajevski pisac **Goran Samardžić** – poželi reći nešto lijepo svojoj drugarici. Pa joj na Facebooku napiše da je postala nekako „ljepša i kompletnija“ otkako je majka. Pa ga druga prijateljica poklopi, objašnjavajući mu zašto takav komentar nije primjeren, na što se on začudi. Slijedi epizoda dva: muškarac se samo šalio. A kako bi to razjasnio novinarki **Jeleni Kalinić** – onoj kojoj njegov komentar nije najbolje sjeo – upada joj u Messenger i nastavlja u ležernom tonu, ponudivši usput u zajebanciji da će joj „malo onog izmust u fildžan i zamrznuti, zlu ne trebalo“. Samo, Kalinić prepisku *posta* javno na Facebooku i šala odjednom ne djeluje smiješno. Što nas vodi u epizodu tri, pod radnim naslovom „Muškarac objašnjava“. Idućih desetak dana Samardžić naokolo tumači da je „zbog dijela privatne prepiske među FB zajednicom kreirano mišljenje o meni kao seksisti“, dodaje da podržava „objavljivanje literature koja afirmiše ženska ljudska prava“ i da mu je ustvari „Jelena bila prijateljica“, pa čak i „književni fan“. U pomoć priskaču drugovi, nižu se svjedočanstva o tome da je čovjek okej lik i da mu, kako dodaje **Abdulah Sidran**, „bilo kakvu vrstu netolerancije može pripisati samo onaj ko nimalo ne poznaje ni tebe ni tvoju književnost“... Ali ne pomaže.

Slijedi epizoda četvrta: muškarac kao žrtva. Samardžiću je, doznajemo, „žao zbog Jelene“ jer je „prijateljicu izgubio“. On će se maknuti s Facebooka jer nije „dorastao toj nemani“. Bio je „pogrešno shvaćen“ i „naivan“. Nije imao loše namjere. Ali i dalje ne

Samardžićeve poruke Jeleni Kalinić

Svaki rat je drukčiji, svaki rat je isti (<https://kritika-hdp.hr/tag/svaki-rat-je-drukčiji-svaki-rat-je-isti/>)

Najčitanije

IZ RADIONICE

Esej o noći (<https://kritika-hdp.hr/esej-o-noci/>)

Marko Pogačar

O(KO) KNJIŽEVNOSTI

Zvali su ga Propanuće Mora (<https://kritika-hdp.hr/zvali-su-ga-propanuce-mora/>)

Pablo Srdanović

RAZGOVOR

JOSIP ČEKOLJ: U hrvatskoj stvarnosti ne postoje stroge granice između ruralne i urbane kulture (<https://kritika-hdp.hr/josip-cekolj-u-hrvatskoj-stvarnosti-ne-postoje-stroge-granice-izmedu-ruralne-i-urbane-kulture/>)

pomaže. Zato napokon gledamo petu epizodu, onu koja se inače rjeđe prikazuje. „Izvinjavam se Jeleni Kalinić i cjelokupnoj javnosti zbog seksizma. Svjestan kakvu sam štetu učinio, povlačim se sa svih pozicija u izdavačkoj kući Buybook“, piše Samardžić nakon višednevnih lutanja i okršaja na mrežama kratku i suvislu ispriku, u kojoj konačno preuzima odgovornost za ono što je učinio. A da hepiend bude potpun, u obaveznom epilogu pratimo i njegovu regionalnu rehabilitaciju: prošle godine dobit će tako nagradu V.B.Z.-a za najbolji rukopis napisan nekim od jezika povezanih time što su, kako da kažem, isti.

Osim što je prevela probleme globalne #MeToo kampanje na spomenuti jezik naših naroda i narodnosti, priča o Samardžićevoj spermi u fildžanu zadala je i osnovnu temu književnih skandala i polemika u doba društvenih mreža. One će se, kao što ćemo vidjeti, ticati uglavnom seksističkih ispada.

Nakon što se #MeToo kampanja zakotrljala, barem je u nekim krugovima postalo neprihvatljivo ponašati se onako kako su muškarci uglavnom navikli. Desnica, pojačana za ovu priliku brojnim liberalima, digla je ubrzo paniku pred nastupajućim terorom političke korektnosti, woke ideologije i kulture otkazivanja, a mi ostali smo počeli učiti šta smo sve i kako dosad radili ne razmišljajući pritom o zalihama implicitnih privilegija koje nas dijele od naših kolegica

[hdp.hr/josip-cekolj-u-hrvatskoj-stvarnosti-ne-postoje-stroge-granice-između-ruralne-i-urbane-kulture/](https://kritika-hdp.hr/josip-cekolj-u-hrvatskoj-stvarnosti-ne-postoje-stroge-granice-između-ruralne-i-urbane-kulture/)

Monika Herceg

RAZGOVOR

TOMISLAV MEDAK: Ne zazirati od tehnologije (<https://kritika-hdp.hr/tomislav-medak-ne-zazirati-od-tehnologije/>)

Filip Kučeković

KRITIKA

PROZA

Poetika esencijalnog (<https://kritika-hdp.hr/poetika-esencijalnog/>)

Tea Sesar

Duga devetka

Potvrda je stigla jedva koji mjesec nakon slučaja fildžan. Na stranicama Republike, časopisa Društva hrvatskih književnika, cijenjeni zaposlenik HAZU-a, nagrađivani kritičar, urednik i znanstvenik dr. **Ivica Matičević** objavljuje tekst o romanu *Eksperiment Irene Tot* **Korane Serdarević** (danas **Svilar**). Da je tekst na stranicama Republike i ostao, malo tko bi ga primijetio. Autorica ga, međutim, prenosi na svom Facebook profilu pa i šira kulturna javnost napokon upoznaje Matičevićeve kritičarske kompetencije. „Od svih napornih pojava u zadnjih desetak godina u javnome i medijski napućenome prostoru, najnapornije su žene i njihova prava“, gađa doktor književnosti ključni problem već u uvodnoj rečenici. „Ne želeći biti samo ukras prirode i getoizirana trpka krpa u kuhinjskome zapečku, žene nadiru u falangama: svjedoci smo probuđenoga ženstva u obliku udruga, pokreta, inicijativa i zakonskih akata“, nastavlja. „Poznate kao vrle majke, pače samohrane, nježne roditeljice i uzorita bića nazbilj, one su se sve skupa, uz časne izuzetke, pretvorile u protagonistice neviđena terora i gnjavaže“, prisjeća se Matičević lijepih vremena kada je žena prije svega bila Majka i Roditeljica. I tako dalje, i tako dalje, sve do povećeg kulturnog skandala, do serije bijesnih medijskih reakcija, do tribine Hrvatskog društva pisaca „One nadiru u falangama“ (<https://hrvatskodrustvopisaca.hr/hr/novosti/snimka-tribine-o-seksizmu-i-kritici>) i do sada već čvrstog zaključka da neke i neki među nama izvjesne svinjarije više neće tolerirati.

U svojoj kritici Matičević se, inače, šalio kako „na spomen kojekakvih ženskih prava detronizirani mužjak poseže za svojom ‘dugom devetkom’“ – „duga devetka“, shvaćate, hahaha – ali je na jeziku ispao kratak: ni ispriku ni komentar od njega nikada nismo čuli.

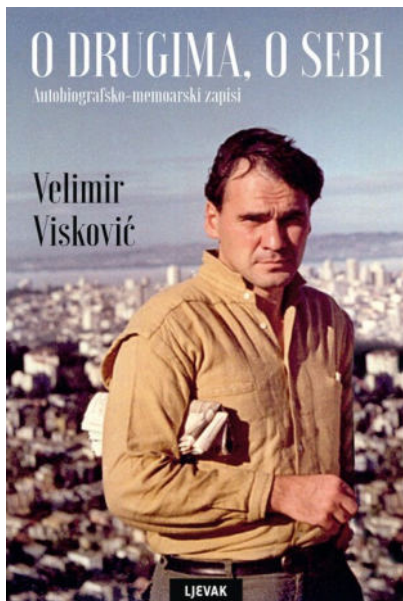

**Da je tekst na stranicama Republike i ostao, malo tko bi ga primijetio.
Autorica ga, međutim, prenosi na svom Facebook profilu pa i šira kulturna
javnost napokon upoznaje Matičevićeve kritičarske kompetencije**

Klikbejt i paywall

Nego, što je to domaće autore nepogrešivo vuče ka problemima majčinstva? Uspomene iz djetinjstva? Briga za demografsku situaciju u domovini? Nerazriješeni Edipovi kompleksi? Odgovor nemamo, ali i sljedeća velika polemika uključuje Uglednu Mušku Figuru, društvene mreže i pitanja rađanja. Prvo *storyline*: **Jadranka Pintarić**, kritičarka Jutarnjeg lista, objavljuje sredinom 2022. godine kritiku autobiografsko-memoarske proze **Velimira Viskovića** *O drugima, o sebi*. Kako se portal Jutarnjeg, poput tolikih drugih tradicionalnih medija, grčevito bori za zaradu na internetskom tržištu – iz razloga, naravno, što tim tržištem sada vladaju društvene mreže – tako rješenje traži u prokušanoj dvostrukoj taktici. S jedne strane, svoj sadržaj skriva iza *paywalla*, što znači da je javnosti na portalu dostupna samo urednička oprema tekstova – naslov, podnaslov i fotografija, plus par uvodnih rečenica – dok kompletne članke čitaju samo pretplatnici, kojih nema mnogo. S druge strane, žestoka onlajn konkurencija nalaže da oprema bude tabloidno klikbejtana, što vodi u čudnovat paradoks: naslovi navlače publiku na tekstove koji joj uglavnom nisu dostupni. Tako, otprilike, izgledaju političko-ekonomska scena i medijska scenografija većine suvremenih polemika.

Pa se onda i polemike odvijaju u skladu sa zadanim uvjetima. Pročitavši blentavi klikbejt naslov koji je tekstu Jadranke Pintarić dao neki urednik (udahnite: „Visković je pun energije. I u osmom desetljeću. Uostalom, mora biti: ima malenu kći na koju je zacijelo jako ponosan“ (<https://www.jutarnji.hr/kultura/knjizevnost/viskovic-je-pun-energije-i-u-osmom-desetljeću-uostalom-mora-biti-ima-malenu-kci-na-koju-je-zacijelo-jako-ponosan-15224685>), možete izdahnuti), sam ga Visković iz nejasnih razloga interpretira kao napad na svoju maloljetnu kćer i preko Facebooka – kako drukčije – pokreće hajku na

kritičarku. Koja, obavještava nas, za razliku od njega nema djece. Zbog čega joj se, dodaje velikodušno, ipak neće „rugati“. Ali zašto bi se bilo tko rugao nekome tko nema djece? Rugamo li se i muškarcima ili ipak samo ženama? Kako to da ovim povodom Viskovića nije ni okrnula sveprisutna kultura otkazivanja? Sve su to interesantna pitanja. Zadržimo se ipak na konkretnim rezultatima jedne polemike pokrenute u doba Facebooka, *paywalla* i klikbejt-naslova: kritičarka objavljuje tekst koji veći dio publike ne može pročitati, ugledni autor kojem je kritika upućena reagira stoga na opremu teksta koju kritičarka nije napisala, ali je pritom svejedno proziva, za svaki slučaj dodaje kako njenu kritiku ne samo što nije pročitao, nego to ni ne namjerava i vrlo brzo se čitava naša malena književna scena, poučena kritičarevim primjerom, šamara po Facebook komentarima oko teksta koji većini ostaje posve nepoznat.

Usput, kritika je bila uglavnom pohvalna. Ali koga briga za to.

Kritičarka objavljuje tekst koji veći dio publike ne može pročitati, ugledni autor kojem je kritika upućena reagira stoga na opremu teksta koju kritičarka nije napisala, ali je pritom svejedno proziva, za svaki slučaj dodaje kako njenu kritiku ne samo što nije pročitao, nego to ni ne namjerava

Wallovi i zidovi

Nije da u eri društvenih mreža baš svaka književna polemika kreće s Facebooka, samo što ni one koje započnu tradicionalni mediji bez mreža ne bi bile iste. Sjećamo se tzv. promocije romana *Psi* **Dore Šustić** na riječkom Vrisku prije dvije godine: raspravu o onome što se tamo dogodilo otvorila je (<https://voxfeminae.net/kultura/vrisak-hrvatskih-feminista/>) Dunja Matić na portalu VoxFeminae, uslijedile su brojne replike (<https://www.portalnovosti.com/muskarci-koji-nisu-citali-zene/>), a među zabavnijima je sigurno bila Facebook stranica nazvana Hrvatski feministi (<https://www.facebook.com/profile.php?id=61551944696579>). Primijetile ste do sada, naravno, da se pričajući o društvenim mrežama zapravo čitavo vrijeme vrtimo oko Facebooka: hrvatska književna scena je zapela na **Zuckerbergovoj** platformi i tu pomoći, čini se, nema. **Muskov** X je manje-više neistražen teren, o TikToku da ne govorimo. A što nam je fejsbukizacija književnih rasprava u zbroju donijela? S jedne strane, sve one odavno poznate negativne efekte na kojima društvene mreže ubiru profite: polarizaciju stavova, zatočenost u „eho-dvoranama“, višak emocionalnih

investicija i frustracije koje sve to skupa prate. S druge strane, barem se o seksizmu na književnoj sceni danas govori u bitno drukčijim kategorijama nego prije samo desetak godina, a čini se da su mreže u tome imale bitnu ulogu.

Ako vas fejsbukizacija svejedno iritira, evo utjehe: koliko god svađe i hajke po mrežama znale biti površne i pogrešne, barem je još uvijek bolje da se piše po Facebook *wallovima* nego po zidovima iza kojih žive neki stvarni ljudi.

*** Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u sklopu Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.**

Boris Postnikov (1979.) radi kao novinar u tjedniku *Novosti* i urednik portala *Kritika-HDP*.

agencija za elektroničke medije (<https://kritika-hdp.hr/tag/agencija-za-elektronicke-medije/>)

boris postnikov (<https://kritika-hdp.hr/tag/boris-postnikov/>)

društvene mreže (<https://kritika-hdp.hr/tag/drustvene-mreze/>)

facebook (<https://kritika-hdp.hr/tag/facebook/>)

goran samardžić (<https://kritika-hdp.hr/tag/goran-samardzic/>)

ivica matičević (<https://kritika-hdp.hr/tag/ivica-maticevic/>)

jadranka pintarić (<https://kritika-hdp.hr/tag/jadranka-pintaric/>)

Jurica Pavičić (<https://kritika-hdp.hr/tag/jurica-pavicic/>)

miljenko jergović (<https://kritika-hdp.hr/tag/miljenko-jergovic/>)

seksizam (<https://kritika-hdp.hr/tag/seksizam/>)

Tema (<https://kritika-hdp.hr/tag/tema/>)

velimir visković (<https://kritika-hdp.hr/tag/velimir-viskovic/>)

Zvali su ga Propanuće Mora (<https://kritika-hdp.hr/zvali-su-ga-propanuce-mora/>)

Pablo Srdanović

Književna kritika protiv algoritama (<https://kritika-hdp.hr/knjizevna-kritika-protiv-algoritama/>)

Spaljena zemlja: s
stranu digitalnog
doba, prema
postkapitalističk
svijetu
([https://kritika-hdp.hr/spaljena-zemlja-s-onu-str](https://kritika-hdp.hr/spaljena-zemlja-s-onu-stranu-digitalnog-doba-prema-postkapitalistick-svijetu))

[Impressum](#) | [Politika zaštite privatnosti](#) | [Uvjeti korištenja](#) | [Kontakt](#)

© 2020. Hrvatsko društvo pisaca. Sva prava pridržana.

Made with ♥ by SKROZ